

Koliko reći?

Koliki dio istine će roditelj reći djetetu **ovisi o dobi, zrelosti i karakteru djeteta**. U pravilu, što je starije dijete, to je važnije s njime što iskrenije razgovarati. Djeca do pete godine ne mogu shvatiti npr. kompleksnost života i neke odnose između različitih pojava i događaja kao što to može dijete od sedam godina. Ipak, i dijete od pet godina može razumjeti što se događa ako je razgovor primjeren njegovoj dobi. Dijete će možda imati potrebu znati voli li ga ta osoba još uvijek, kada će se vratiti, gdje je bio cijelo vrijeme, je li mu bilo teško u zatvoru, je li bio gladan, što je jeo, je li ga što boljelo, je li loša osoba, je li dijete nešto krivo napravilo.

Koju poruku poslati djetetu prilikom razgovora?

Na kraju razgovora djetetu objasnite:

- koji su sve **načini na koje može ostati u kontaktu** s roditeljem koji odlazi u zatvor (ili koji se vraća iz zatvora, ali ne u obiteljski dom.

Moguće je da dijete neće odmah tijekom razgovora imati pitanja već će se sjetiti pitanja za par sati ili dana i treba im dati do znanja da je, **kada god se sjete, roditelj tu za njih** da o tome razgovaraju. Ako će dijete imati potrebu posjetiti roditelja u zatvor potrebno ga je jako **dobro pripremiti**: objasniti točno cijelu proceduru gdje će sve ići, koga će sve vidjeti, koliko će vremena trajati kako bi im se smanjila tjeskoba i ublažio osjećaj neizvjesnosti oko odlaska.

Jedna od važnih emocionalnih i fizičkih posljedica na „gubitak“ roditelja koji je otišao u zatvor može biti narušena privrženost između roditelja i djeteta. Postoji značajan rizik od potencijalnih dugoročnih posljedica na psihičko (osobito emocionalno) zdravlje. Stoga djetetu koje se suoči s roditeljevim odlaskom u zatvor odnosno povratkom iz zatvora, treba **osigurati dovoljno podrške od strane drugih članova obitelji, savjetovatelja, škole, vrtića, prijatelja**. Za roditelje i odgajatelje je važno znati da njihovoj djeci **podrška škole i vrtića može značajno olakšati prilagodbu** na situaciju kroz koju prolaze (primjerice, mogli bi uspostaviti dogovor da dijete kada odlazi posjetiti roditelja u zatvor može izostati iz škole taj dan).

*Na stranicama Sesame street – platforme poznatih likova iz istoimene serije, nalaze se video uradci (na engleskom jeziku) koji demonstriraju kako odrasli mogu objasniti mlađoj djeci što je zatvorska kazna te kako djeca mogu objasniti svojim prijateljima. * <https://www.sesamestreet.org/toolkits/incarceration?language=en>

korak po korak
UDRUGA RODITELJA

Udruga roditelja “Korak po korak”

Ilica 73, 10000 Zagreb, Croatia
info@udrugaroditeljapkp.hr

Više info na: **01/4855 578**
www.udrugaroditeljapkp.hr

Uključene

ZAJEDNICE

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda i Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske. Sadržaj materijala isključivo je odgovornost Udruge roditelja “Korak po korak”

Više informacija o EU fondovima dostupno je na www.strukturnifondovi.hr

Kako razgovarati s djecom o izdržavanju kazne zatvora?

Odluka o tome hoće li i kako razgovarati s djetetom o odlasku na izdržavanje kazne zatvora jednog roditelja ili o povratku iz zatvora prvenstveno je na roditeljima. Tema zatvora je osjetljiva i roditeljima može biti jako teško donijeti odluku o tome žele li djeci uopće reći gdje mu je roditelj i ako se na to odluče, **koliki dio istine će otkriti**.

Djeca (bivših) zatvorenika mogu doživljavati nisko samopoštovanje, osjećaj izoliranosti i usamljenosti, ljutnje i/ili srama **te su općenito izložena riziku od narušavanja mentalnog zdravlja**. Djeca koja su svjedočila uhićivanju roditelja također se nose s mislima koji mogu **doprinijeti osjećaju straha, zbnjenosti, tuge, zabrinutosti**.

Zašto (je bolje) reći istinu?

Preporuča se djeci reći istinu jer se tako:

- **gradi odnos povjerenja** s djetetom,
- dijete **uči da je govorenje istine važno**,
- izbjegava situacija u kojoj se dijete može osjećati zbnjeno i
- djetetu daje poruka da to **nije nešto čega se mora sramiti i što mora skrivati pred drugima**.

Jednom kada dijete bolje razumije situaciju u kojoj se nalazi i ono i cijela obitelj, može se **bolje prilagoditi novonastaloj situaciji i na pozitivan način primijeniti naučeno** na neke buduće životne izazove.

Djeca osjete kada se nešto drugačije događa oko njih, **primjete emocije roditelja** i bližnjih i za njih može biti jako zbnjujuće kada jedan roditelj odjednom nestane bez objašnjenja. **Skloni su maštanju** i brizi za voljene te bi mogli zamisliti puno gori scenarij od onoga koji se zapravo događa ako nemaju dovoljno informacija.

Koliko dugo roditelja neće biti i gdje je bio?

Maloj djeci „vratit ću se za 3 godine“ može biti teško za razumjeti. Možete reći:

- „vratit ću se kada budeš imao 9 godina“ ili „vratit ću se za 4 rođendana“ ili
 - „još 2 Božića pa ću biti kući“.
- Djetetu je lakše čuti **konkretan** odgovor:
- npr. „kada se vratim ti ćeš već završiti školu i raditi“ (nego apstraktne rečenice poput „još dugo neću doći“).

Zatvorsku sobu možete djetetu do 7. godine objasniti kao mjesto u kojem je krevet i ormarić, u kojem roditelj spava s još jednom osobom i ne može izaći kada god poželi. Svaki dan u isto vrijeme izlazi iz sobe kako bi otišao na obrok ili šetnju ili na posao koji tamo obavlja.

Što će se promijeniti sada kada se roditelj vratio ili kada roditelj ode u zatvor?

Objasnite djetetu:

- koje će **promjene u njihovom životu donijeti** povratak roditelja iz zatvora (ili zatvorska kazna roditelja), ali i koje će stvari **ostati iste**, npr. „Nećemo moći vidjeti tatu svaki dan, ali moći ćeš mu svaki dan napisati u pismu kako se osjećaš i što se sve novo događa u školi, moći ćeš ga svaki dan nazvati i ispričati mu svoj dan.“
 - potaknite dijete da **postavlja pitanja** o tome što misli da će se promijeniti, a što misli da će ostati isto s povratkom roditelja u život djeteta.
- Djeca koja nisu znala da je njihov roditelj bio u zatvoru mogu se **osjećati prevareno, uzrujano i zbnjeno, a istovremeno mogu biti i uzbuđeni što im se roditelj vraća u život**. Toj djeci će možda trebati vremena da razviju bliskost i povjerenje i da se otvore roditelju:
- možete ih pripremiti na to da će im trebati vremena da se ponovo **povežu s roditeljem** i reći im (ali i sami prihvatiti) da je to u redu.

Dijete ne treba prisiliti na ponovni kontakt ako se ne osjeća ugodno i treba **poštivati ritam i tempo djeteta** prilikom ponovnog uspostavljanja kontakta.

Kako reći da je roditelj bio u zatvoru ili da ide u zatvor?

Nema jednog recepta kako reći djetetu da je roditelj ili osoba iz obitelji (bila) u zatvoru ili da odlazi na izdržavanje kazne, ali važno je i preporuča se:

- **osigurati dovoljno vremena** za taj razgovor kako bi dijete moglo postavljati pitanja, imati dovoljno vremena za razumjeti situaciju, kako bi dobilo osjećaj da je sigurno i voljeno
- unaprijed se **pripremiti za razgovor**
- pokušati razgovor učiniti što **jednostavnijim** za dijete.

Djetetu možete objasniti da je **roditelj napravio nešto krivo i loše no, da zbog toga nije loša osoba**:

- npr. ako se radilo o oružanoj pljački banke roditelj može reći: „Tata je uzeo novce koji nisu njegovi i pritom je imao kod sebe oružje. Nije nikoga povrijedio, ali to što je napravio je bilo jako loše. On tebe jako voli i ne želi da se ti osjećaš krivim zbog nečega što je on napravio.“
- npr. ako se radi o napadu na drugu osobu, pokušaju ubojstva, roditelju se može sugerirati da kaže: „Mama se osjećala loše, bila je ljuta na jednu osobu i ozlijedila ju je. To što je napravila je jako loše i zato je bila u zatvoru. Kada odrasla osoba namjerno jako ozlijedi drugu osobu, mora u zatvor. Ona nije loša osoba i jako te voli. Žao mi je što ti nisam ranije rekao, bojao sam se da će ti biti teško ako ti kažem, pogriješio sam i potruditi ću se odgovoriti ti na sva pitanja koja te zanimaju.“